

2.2 Ανάλυση SWOT για τη Νέα Ορεινή Οικονομία

2.2.1 Η σύνθεση των τριών SWOT της τοπικής οικονομίας

Η SWOT που ακολουθεί αποτελεί σύνθεση των τριών SWOT οι οποίες σχεδιάστηκαν για τον καθένα από τους τρεις τομείς της οικονομίας του Τροόδους (βλέπε θεματικές διάγνωσης). Διερευνήθηκε με βάση τις σχέσεις μεταξύ αυτών των τριών τομέων αλλά και τους δεσμούς τους με την περιοχή, η δυνατότητα συμβολής του εσωτερικού (δυνατά-αδύνατα σημεία) και εξωτερικού (ευκαιρίες-απειλές) περιβάλλοντος στην οικοδόμηση μιας νέας συνεκτικής Ορεινής Οικονομίας.

Δυνατά Σημεία <ul style="list-style-type: none"> • Παραδοσιακά γεωργικά προϊόντα αναγνωρίσιμα με ισχυρούς δεσμούς με τον τόπο • Τοπική παραδοσιακή τεχνογνωσία για 1^η μεταποίηση • Ικανοποιητικός αριθμός σύγχρονων οιοποιείων • Παράδοση στη διαχείριση της «Κουμανδαρίας» • Φ&Π πόροι και εμπειρίες για εναλλακτικό τουρισμό • Νέες μορφές καταλυμάτων με δεσμούς με τον τόπο • Τάση επέκτασης επιχειρήσεων διαμονής και εστίασης σε όλο το Τρόοδος • Συνύπαρξη 3 τύπων καταλυμάτων με διαφορετικές αγορές (διήμερο, premium, κοινωνικό τουρισμό)	Αδύνατα Σημεία <ul style="list-style-type: none"> • Απουσία οργάνωσης σε βιοτεχνία, γεωργία, τουρισμό • Προσφορά προϊόντων με μικρή αξία • Μείωση και γήρανση των αγροτών, προβλήματα διαδοχής • Έλλειμμα στα συστήματα ποιότητας • Έλλειμμα υποστήριξης (συμβουλές, αναλύσεις προϊόντων) • Μη διαμορφωμένο τουριστικό προϊόν Τροόδους • Περιορισμένη τουριστική περίοδος/χαμηλή πληρότητα • Μη λειτουργία τουριστικών γραφείων στο Τρόοδος • Λειτουργικά προβλήματα των επιχειρήσεων (προσωπικό, κατάρτιση, κόστος, ορεινότητα)
Ευκαιρίες <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνώριση και φήμη των προϊόντων και Φ&Π Πόρων • Ενδείξεις επιστροφής νέων (αγροτρόφιμα, γεωργία) • Αναπτυξιακές Εταιρείες για στήριξη της επιχειρηματικότητας • Ύπαρξη χρηματοδοτήσεων (ΠΑΑ, ΕΣΠΑ, ΕΠΣΑ) • Σύσταση Υφυπουργείου Τουρισμού • Ιδιαίτερη θέση του Τροόδους στο brand της Κύπρου, λόγω προσφοράς εμπειριών • Τάση των καταναλωτών για ποιοτικά και διακριτά αγροτικά προϊόντα (απόδημοι, εξωτερικό) • Ανάπτυξη του Τουρισμού Υγείας	Απειλές <ul style="list-style-type: none"> • Ανταγωνισμός από βιομηχανικά/εισαγόμενα προϊόντα • Μη αναγνώριση της οικοτεχνίας • Δυσλειτουργικό πλαίσιο ελέγχου και νομιμοποίησης βιοτεχνιών και τουριστικών καταλυμάτων • Σύστημα κατάταξης των τουριστικών καταλυμάτων που δεν αποδίδει την πραγματική ποιότητα • Εγκατάσταση μεγάλων τουριστικών μονάδων μη ενταγμένων στο τουριστικό προϊόν του Τροόδους. • Ενίσχυση του φαινομένου της μονοήμερης επίσκεψης • Πολεοδομικό πλαίσιο (εγγραφή δρόμων)

Κεντρικό ζήτημα για την οικοδόμηση της νέας Ορεινής Οικονομίας του Τροόδους: μετάβαση από την προσφορά των κοινότυπων προϊόντων του σε προσφορά ιδιότυπων-μοναδικών προϊόντων (μη αναπαραγώγιμων από άλλες περιοχές) με τη συμμετοχή τοπικών δρώντων.

2.2.2 Από την γεωργική οικονομία στην οικονομία της υπαίθρου : η νέα ορεινή οικονομία

Η οικονομία της περιοχής διαθέτει τα στοιχεία που της επιτρέπουν να αναδείξει την εδαφική διάστασή της ως μια εναλλακτική λύση στην κρίση υπερπαραγωγής και στην κοινοτυπία των προϊόντων της. Η συνεχής ανάπτυξη στην Ε.Ε., μορφών αναγνώρισης της ποιότητας-προέλευσης αυτών των προϊόντων μέσω πιστοποιήσεων ενισχύει αυτή τη δυνατότητα. Τα δυνατά σημεία σε συνδυασμό με τις ευκαιρίες, είναι δυνατόν να υποστηρίξουν την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων των τριών τομέων της τοπικής οικονομίας. Το επιτρέπουν: α) οι ισχυροί δεσμοί της πρώτης ύλης με ένα τόπο παραγωγής φημισμένο (γαιότοποι, τοπία, κληρονομιά) και β) οι ευκαιρίες οι οποίες εμφανίζονται (στροφή της αγοράς προς την ποιότητα και ταυτότητα προϊόντων, ενδιαφέρον των νέων για επιχειρηματική δράση στην περιοχή, κτλ.).

Ως προς την δυνατότητα «αύξησης τοπικά της αξίας» απαιτείται καλύτερος έλεγχος των θεμελιωδών στοιχείων της εδαφικής ανάπτυξης και αντιμετώπιση των εξής ζητημάτων:

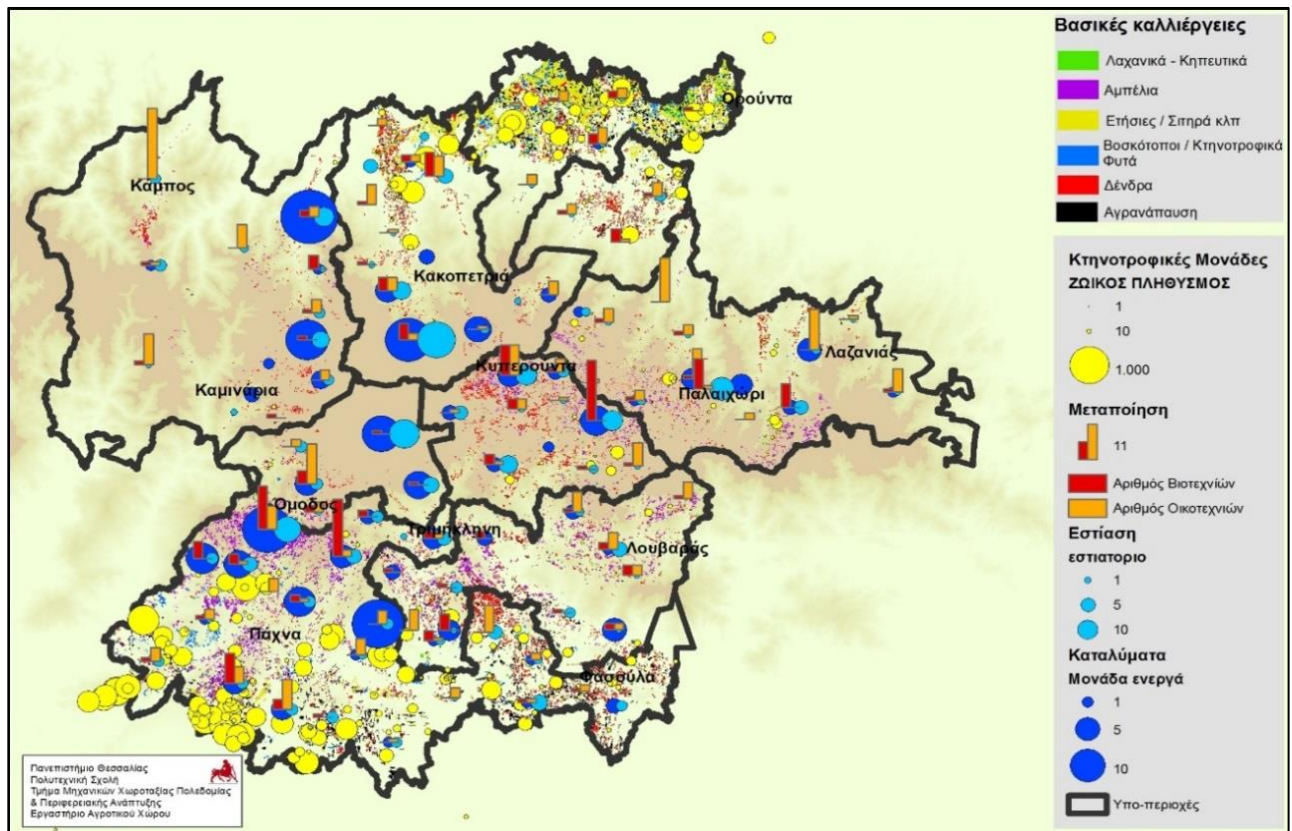
- α) Απόκτηση οργανωτικής δομής τόσο για τον κάθε τομέα όσο και για τον μεταξύ τους συντονισμό στο επίπεδο του Τροόδους.
- β) Ενσωμάτωση των παραγωγών μέσω α) της προσαρμογής του θεσμικού πλαισίου όπου αυτό είναι εφικτό ώστε να γίνει πιο ευέλικτο, και β) της συμμετοχής τους σε τοπικά σύμφωνα ποιότητας (σύγκλιση παραγωγικής και οικιακής οικονομίας),
- γ) Ένταξη των διάφορων κινητήριων δυνάμεων της τοπικής οικονομίας (παραγωγοί, επιχειρηματίες, εκπρόσωποι των κοινοτήτων και της δημόσιας διοίκησης) σε ένα κοινό σχέδιο δράσης.
- δ) Διαμόρφωση ενός πλαισίου στόχων οργάνωσης και προδιαγραφών με την παρέμβαση μηχανισμών υποστήριξης, στον τομέα της εγγύησης της ποιότητας, ταυτότητας και αυθεντικότητας των τοπικών αγαθών και υπηρεσιών.

Η ταυτοποίηση των πλεονεκτημάτων και των ευκαιριών που ευνοούν την αύξηση της προστιθέμενης αξίας επιτρέπει την ενεργοποίηση του εξωτερικού ευνοϊκού περιβάλλοντος:

- α) Υπάρχουν ήδη αναπτυγμένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού οδηγούμενες κυρίως από αποδήμους της περιοχής
- β) Η αναγνώριση της οικοτεχνίας μπορεί να αξιοποιήσει ένα σημαντικό ανθρώπινου δυναμικό με σημαντική τεχνογνωσία στην πρώτη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων
- γ) Η πολυδραστηριότητα μπορεί να υποστηρίξει την πολυτομεακή νέα ορεινή οικονομία
- δ) Η ΦκΠΚ μετατρέπόμενη σε λειτουργίες μπορεί να συμβάλλει στην διακρίσιμότητα του τουριστικού προϊόντος και να διευρύνει την τουριστική περίοδο.

Η αξιοποίηση αυτών των πλεονεκτημάτων αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για γρήγορο και χωρίς μεγάλο κόστος αποτέλεσμα, ώστε η περιοχή να αντιπαρέλθει τα αδύνατα σημεία της (αδυναμία αύξησης της παραγωγικότητας, μείωση του κόστους παραγωγής) και τις απειλές (εισαγωγές, ανταγωνισμός). Η κινητοποίηση γύρω από την ποιότητα και την κοινή ιδιότυπη και ισχυρή ταυτότητα μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ παραγωγών, επιχειρηματιών και φορέων της περιοχής οι οποίες θα οδηγήσουν στη διαμόρφωση μικρών αλυσίδων με ισχυρούς δεσμούς με την περιοχή. Η διάγνωση έδειξε ότι το κοινό συμφέρον της αύξησης της προστιθέμενης αξίας υπερτερεί των διαφορών τους. Είναι δυνατόν επίσης, να αξιοποιηθεί η συσσώρευση επιχειρήσεων η οποία εντοπίζεται στο εσωτερικό της περιοχής του Τροόδους (στις κλίμακες των υποπεριοχών της) όπως δείχνει ο χάρτης (εικόνα 1).

Η συσσώρευση αυτή χαρακτηρίζεται από ισχυρή γεωγραφική εγγύτητα των επιχειρήσεων οι οποίες δεν διαθέτουν πάντα συμπληρωματικότητα. Η συγκέντρωση αυτή προκύπτει από οικονομίες κλίμακας που δημιουργεί η κατανομή ορισμένων κοινότυπων πόρων (γεωργικά προϊόντα, σταφύλια, φρούτα, κτλ.). Η μη αξιοποίηση αυτού του πλεονεκτήματος της συγκέντρωσης οφείλεται κυρίως στην έλλειψη οργάνωσης και στην αδυναμία πιστοποίησης της αξίας των προϊόντων (δημιουργία μικρών αλυσίδων, συστάδες επιχειρήσεων - Clusters).

Εικόνα 1. Κατανομή παραγωγικών δραστηριοτήτων στην περιοχή του Τροόδους

Η αξιοποίηση των εδαφικών πόρων: ιδιοτυποποίηση, συνεργασία και συντονισμός

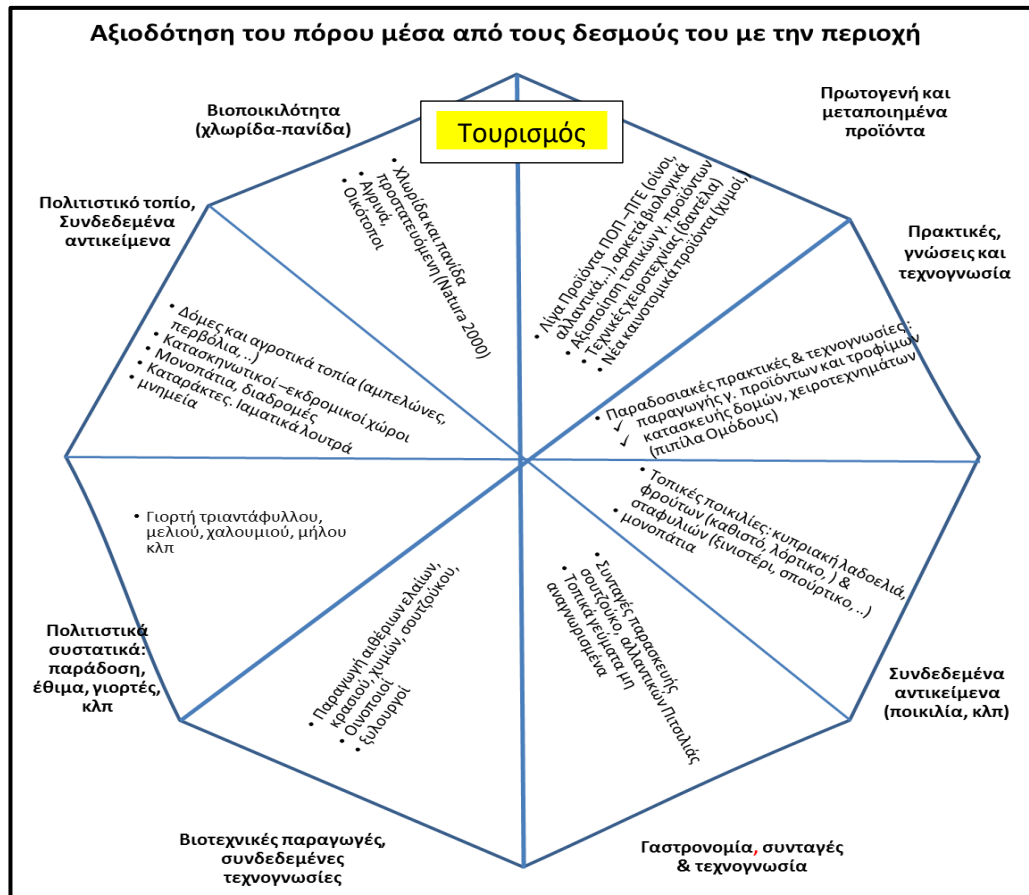
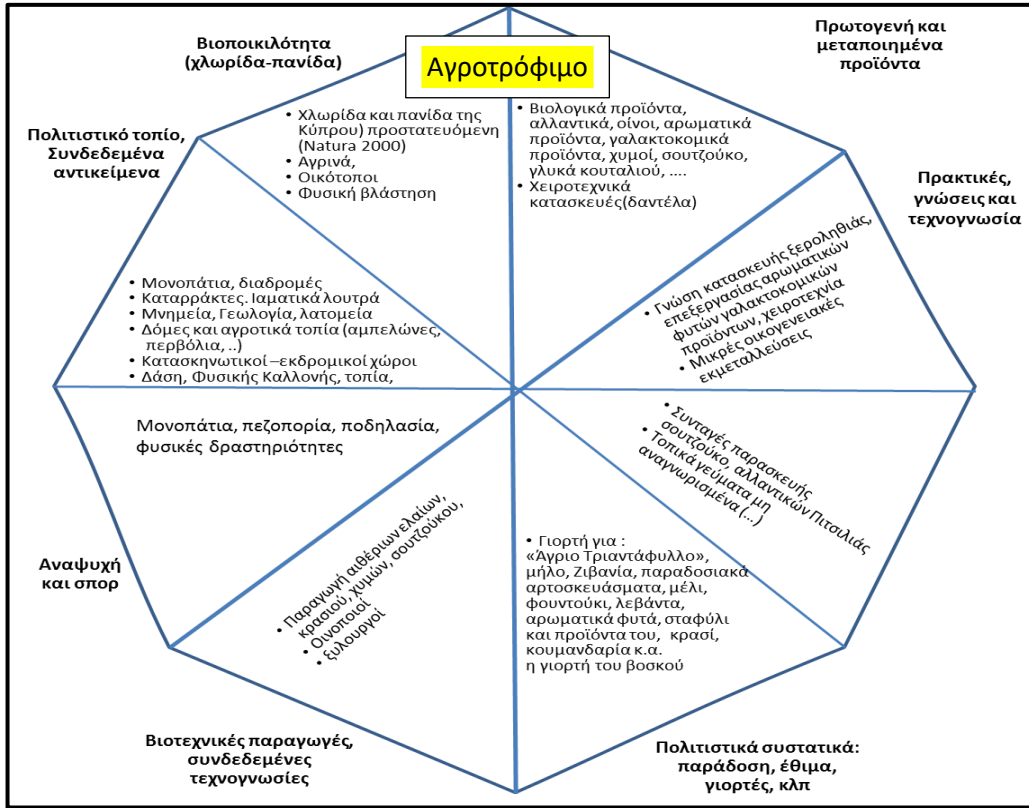
Η διασταύρωση των δυνατών σημείων και των ευκαιριών της SWOT ενισχύει την διαπίστωση η οποία προέκυψε από την διάγνωση των τριών πυλώνων της τοπικής οικονομίας, ότι η περιοχή μπορεί να υιοθετήσει τη **διαδικασία της ιδιοτυποποίησης των πόρων της, με την προϋπόθεση** της απόκτησης δομών συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ δρώντων. Η διαδικασία αυτή μπορεί να βασισθεί στην αναδιάταξη των μέσων που κατέχει η περιοχή (κληρονομιά, παραγωγικό δυναμικό, μηχανισμοί υποστήριξης, κτλ.) για να οδηγήσει στη συνέχεια, στην ενεργοποίηση των πόρων της (εντοπισμός, ανάδειξη, τοποθέτηση στην αγορά).

Η εκτίμηση του Βαθμού Ενεργοποίησης των Πόρων στην περιοχή έγινε με την εφαρμογή της μεθόδου ΑΒΕΠ (Αξιολόγηση του βαθμού Ενεργοποίησης Πόρων- Πίνακας 2) τα αποτελέσματα της οποίας απεικονίζουν τα παρακάτω γραφήματα. Με τη μέθοδο αυτή αξιολογήθηκαν:

- α) οι δεσμοί των πόρων και των τελικών προϊόντων με την περιοχή,.
- β) ο βαθμός ενεργοποίησης των πόρων στην περιοχή

Οι υφιστάμενοι και δυνητικοί δεσμοί των πόρων και των τελικών προϊόντων με την περιοχή, αξιολογήθηκαν με βάση τα διάφορα συστατικά τοπικών πόρων που διαθέτει η περιοχή. Τα συστατικά αυτά ομαδοποιούνται στις παρακάτω θεματικές κατηγορίες οι οποίες χαρακτηρίζουν και διαμορφώνουν το προϊόν και τις υπηρεσίες της περιοχής Τροόδους. Οι κατηγορίες αυτές περιέχουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής αλλά και τις ανθρώπινες δραστηριότητες που υφίστανται στην περιοχή και συνδέονται άμεσα ή έμμεσα μ' αυτή την κληρονομιά.

Οι δεσμοί των πόρων και των τελικών προϊόντων με την περιοχή ανά θεματικές κατηγορίες ομαδοποίησης των διαφόρων συστατικών των τοπικών πόρων

Οι πίνακες που ακολουθούν φανερώνουν τον βαθμό ενεργοποίησης των πόρων στην περιοχή σε τρία επίπεδα (ανάδειξη, επέκταση- αναγνώριση, ανάπτυξη).

Πίνακας 1. Μέθοδος Αξιολόγησης Βαθμού Ενεργοποίησης Πόρων της περιοχής

Επίπεδα ενεργοποίησης του πόρου ή των συστατικών του	Χαρακτηρισμός των επιπέδων ενεργοποίησης των συστατικών του πόρου
1 Ανάδειξη & ανάδυση	<ul style="list-style-type: none"> • Δυνητικός Πόρος (κοίτασμα), φήμη λίγο ή καθόλου αναγνωρισμένη • Μηδαμινή ή σημειακή αξιοποίηση • Ενδιαφέρον από κάποιους δρώντες • Απουσία δικτύου σχετικό με το πόρο
2 Επέκταση Πιστοποίηση Αναγνώριση	<ul style="list-style-type: none"> • Φήμη τοπικά αναγνωρισμένη • Ένα ή περισσότερα δίκτυα αξιοποιούν συστατικά του πόρου • Δημιουργία οργανώσεων (επαγγελματικές, συλλογικές, ...) • Κοινή χρήση και παραγωγή γνώσεων • Απουσία ή ανάγκη ενίσχυσης συλλογικού πλαισίου αναφοράς σχετικό με την παραγωγή/ αξιοποίηση (χάρτα, προδιαγραφές, σύμφωνο ποιότητας)
3 Ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> • Πόρος αναγνωρισμένος εκτός περιοχής • Πολλές κατηγορίες δρώντων αξιοποιούν τον πόρο. Επιδράσεις στο επίπεδο της εδαφικής περιοχής, εμφαντικές οικονομικές επιδράσεις στα προϊόντα • Εργαλεία και οργάνωση συλλογικής ρύθμισης του πόρου

Πίνακας 2 Αναλυτική παρουσίαση της αξιολόγησης του βαθμού ενεργοποίησης των πόρων

Επίπεδα ενεργοποίησης	Χαρακτηρισμός των επιπέδων ενεργοποίησης των συστατικών του πόρου <u>Αγροτρόφιμο-βιοτεχνικά προϊόντα</u>
1 Ανάδειξη & ανάδυση	<ul style="list-style-type: none"> • Πολλά γεωργικά προϊόντα με φήμη αναγνωρισμένη (φρούτα, σταφύλια, λαχανικά, αρωματικά) αλλά μη αξιοποίηση της φήμης αυτής • ορισμένα βιοτεχνικά προϊόντα (τρόφιμα και χειροτεχνήματα) με αναγνώριση αλλά με ελάχιστη ή μηδαμινή αξιοποίησή της • Ελάχιστη ανάδειξη των εσωτερικών ποιοτικών χαρακτηριστικών των προϊόντων • Ορισμένοι παραγωγοί κυρίως νέοι ενδιαφέρονται για την περαιτέρω αξιοποίηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών • Μη συμμετοχή των οινοποιών στην οργάνωση των «δρόμων του κρασιού» • Απουσία δικτύου συντονισμού και διαχείρισης (προσπάθειες από την ΑνΕΤ)
2 Επέκταση Πιστοποίηση Αναγνώριση	<ul style="list-style-type: none"> • Τα προϊόντα έχουν φήμη αναγνωρισμένη αλλά όχι εξασφαλισμένη • Μόνο η ομάδα παραγωγών Κουμανδαρίας αξιοποιεί την φήμη και αναγνώριση του προϊόντος • Ελάχιστες οργανώσεις παραγωγών και μόνο στον πρωτογενή τομέα • Υπάρχει κληρονομημένη γνώση για την παραγωγή προϊόντων η οποία αξιοποιείται ατομικά (Γλυκό του Τριαντάφυλλου) • Ελάχιστες προσπάθειες παραγωγής νέων γνώσεων (Κτήμα Δυμμάτου, Οινοποιεία • Ανάγκη ενίσχυσης συλλογικού πλαισίου αναφοράς σχετικό με την παραγωγή/ αξιοποίηση (χάρτα, προδιαγραφές, σύμφωνο ποιότητας τομεακό (πχ στον τουρισμό) ή διατομεακό (γεωργία, μεταποίηση, τουριστική επιχειρηματικότητα)

3 Ανάπτυξη

- Εντοπίζεται μόνο η περίπτωση της Κουμανταρίας και του Ροδόσταμου: αναγνώριση και οργάνωση των επαγγελματιών, πόρος θα συμβάλει στην αναγνώριση του πόρου και εκτός περιοχής και θα επιτρέψουν την ανάπτυξη ενός εδαφικού μάρκετινγκ (territorial marketing) για τα ιδιότυπα προϊόντα Τροόδου
- Ύπαρξη πλαισίου αναφοράς (Χάρτα, σύμφωνα συνεργασίας και ποιότητας).
- Υπάρχουν οικονομικές επιδράσεις στην περιοχή (δημιουργία θέσεων απασχόλησης, εισοδήματος, κτλ.)
- Δημιουργία εργαλείων και οργάνωσης που επιτρέπουν την προώθηση των προϊόντων και την ανάπτυξη της ελκυστικότητας της περιοχής (Γεωπάρκο)

Επίπεδα ενεργοποίησης

Χαρακτηρισμός των επιπέδων ενεργοποίησης των συστατικών του πόρου Τουρισμός

1 Ανάδειξη & ανάδυση

- Πολλά βιοτεχνικά προϊόντα με φήμη αναγνωρισμένη (βιολογικά, αλλαντικά, οίνοι, αρωματικά, ...) η οποία δεν αξιοποιείται.
- Ελάχιστα βιοτεχνικά προϊόντα (αλλαντικά, χειροτεχνήματα) με αναγνώριση (ΠΟΠ, ΠΓΕ, UNESCO) αλλά με ελάχιστη ή μηδαμινή αξιοποίησή της,
- Ατομική αξιοποίηση των παραδοσιακών γνώσεων (κατασκευή ξερολιθιάς, επεξεργασία αρωματικών φυτών, γαλακτοκομικών προϊόντων, χειροτεχνία ..)
- Ατομική –μη συντονισμένη ένταξη επιχειρήσεων στους «δρόμους κρασιού»
- Συνταγές και τεχνογνωσία παρασκευής πιάτων της τοπικής γαστρονομίας τα οποία δεν έχουν ενταχθεί σε συλλογικό πλαίσιο αναφοράς
- Δρόμοι του κρασιού, Γεωπάρκο, μονοπάτια
- Δράσεις αναψυχής και αθλητικών δραστηριοτήτων
- Διοργάνωση γιορτών ανάδειξης τοπικών προϊόντων
- Ύπαρξη τοπίων με υψηλή βιοποικιλότητα και τουριστικών στοιχείων (καταρράκτες, μονοπάτια, ιαματικά λουτρά, αιωνόβια δένδρα, εκκλησίες, ...)
- Δεν υπάρχουν δίκτυα ανάδειξης και διαχείρισης πόρου
- Απουσία δικτύου συντονισμού και διαχείρισης

2 Επέκταση Πιστοποίηση Αναγνώριση

- Τα προϊόντα έχουν φήμη αναγνωρισμένη αλλά όχι εξασφαλισμένη
- Μη σύνδεση των προϊόντων με τον τουρισμό εκτός οίνων (δρόμοι κρασιού)
- Παραγωγοί και βιοτέχνες γνωρίζουν πρακτικές παραγωγής και επεξεργασίας προϊόντων (κληρονομημένη γνώση) χωρίς να έχουν αναπτύξει συνεργασίες
- Η ΑνΕΤ προσπαθεί να οργανώσει ένα τοπικό σύμφωνο ποιότητας με επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα (εστιατόρια, ξενοδοχεία, ...)
- Ύπαρξη φυσικών πόρων ενταγμένων σε καθεστώς διαχείρισης
- Δεν υπάρχει διατομεακή δικτύωση – Απουσία συλλογικού πλαισίου αναφοράς σχετικό με την παραγωγή/ αξιοποίηση (χάρτα, προδιαγραφές παραγωγής προϊόντων, σύμφωνο ποιότητας τομεακό (πχ στον τουρισμό) ή διατομεακό (γεωργία, μεταποίηση, τουριστική επιχειρηματικότητα)

3 Ανάπτυξη

- Δεν υπάρχει πλαίσιο αναφοράς (Χάρτα, σύμφωνα ποιότητας).
- Έλλειψη οργάνωσης των επαγγελματιών,
- Δημιουργία εργαλείων και οργάνωσης που επιτρέπουν την προώθηση και την εμπορία των προϊόντων και την ανάπτυξη της ελκυστικότητας της περιοχής

Με βάση τα διαγράμματα 1 που αναφέρονται στους δεσμούς των συστατικών των πόρων και τους πίνακες 2 που παρουσιάζουν αναλυτικά την αξιολόγηση του βαθμού ενεργοποίησης των πόρων, προκύπτει ότι η περιοχή τοποθετείται **στα τρία επίπεδα** ως εξής:

- «**1**» (ανάδειξη και ανάδυση των πόρων), δηλαδή, στα πρώτα βήματα της ενεργοποίησης. Είναι έντονη η αδυναμία δικτύωσης σε επίπεδο διατομεακό, για την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών. Γι' αυτό η αξιοποίηση παραμένει σημειακή (μη δικτυακή).
- «**2**» υπάρχει κάποια πρόοδος στους δρόμους του κρασιού και σε ελάχιστες άλλες διαδρομές. Σε κάθε περίπτωση, απουσιάζουν συλλογικές οργανώσεις, συλλογικά πλαίσια αναφοράς σχετικά με την παραγωγή υπηρεσιών (προδιαγραφές, σύμφωνα ποιότητας)
- «**3**» υπάρχει μόνο η περίπτωση της Κουμανταρίας, του Ροδόσταμου και του Γλυκού Τριαντάφυλλου του Αγρού».

Η τελική αξιολόγηση δείχνει από τη μια, το πλήθος των δυνητικά αξιοποιήσιμων συστατικών και από την άλλη, τον μικρό βαθμό αξιοποίησης που έχει συντελεστεί. Προκύπτει η μεγάλη δυνατότητα και η αξιόλογη προοπτική αύξησης της προστιθέμενης αξίας των τοπικών προϊόντων (αγροτροφίμων και υπηρεσιών) της περιοχής του Τροόδους.

2.2.3 Οργανωτικό, θεσμικό και επιχειρηματικό πλαίσιο για την ορεινή οικονομία

Η οικοδόμηση της Νέας Ορεινής Οικονομίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα των δρώντων του Τροόδους να οργανωθούν γύρω από έναν κοινό αναπτυξιακό στόχο κινητοποιώντας τους υφιστάμενους αλλά και νέους πόρους της περιοχής. Η αξιοποίηση αυτών των πόρων θα καθορίσει την προσφορά του Τροόδους σε προϊόντα και υπηρεσίες. Το ζήτημα το οποίο προκύπτει αφορά την κατασκευή ενός ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μέσω της διαφοροποίησης και της ιδιοτυποποίησης των πόρων και τελικών προϊόντων. Απαιτείται γι' αυτό η εξασφάλιση ενός ευνοϊκού θεσμικού και επιχειρηματικού πλαισίου για τη συλλογική δράση του Τροόδους ώστε να δημιουργηθούν τοπικές συνεργασίες και δικτυώσεις (τα προβλήματα αδειοδότησης εμποδίζουν την συνεργασία).

Ανάγκη οργάνωσης ενός οικοσυστήματος υποστήριξης της νέας ορεινής οικονομίας

Η εκκίνηση μιας διαδικασίας ανάδειξης και ενεργοποίησης των πόρων στο πλαίσιο της νέας Ορεινής Οικονομίας, έχει ανάγκη οργάνωσης ενός προσαρμοσμένου οικοσυστήματος υποστήριξης. Η αναγκαιότητα και ο ρόλος ενός τέτοιου οικοσυστήματος προσδιορίζεται από α) την απαραίτητη κινητοποίηση πολλαπλών δρώντων για την αξιοποίηση των πόρων και β) τις εξειδικευμένες ανάγκες που αναδεικνύει η διαδικασία ιδιοτυποποίησης των προϊόντων και υπηρεσιών της περιοχής. Ειδικότερα, απαιτείται α) η υιοθέτηση μιας συλλογικής ικανότητας μάθησης και β) η επιχειρηματική υποστήριξη ενός νέου τύπου επιχειρήσεων. Η επιχειρηματικότητα αυτή ενσωματώνει τον εδαφικό τρόπο ανάπτυξης (ανταγωνιστικότητα με βάση την διακριτικότητα) και έχει ανάγκη από προσαρμοσμένη εκπαίδευση και κατάρτιση.

Οι πίνακες που ακολουθούν φανερώνουν τη δομή και τη σύνθεση αυτού του οικοσυστήματος η αποτελεσματικότητα του οποίου εξαρτάται από την δυνατότητα λειτουργικής ένταξης των ικανοτήτων που μπορούν να κινητοποιήσουν οι διάφορες κατηγορίες εμπλεκόμενων δρώντων σε μια διαδικασία συντονισμένης υποστήριξης της εφαρμογής σχετικών Σχεδίων Δράσης.

Η οργάνωση των δρώντων στο εσωτερικό ενός αποτελεσματικού για την ορεινή περιοχή, υποστηρικτικού οικοσυστήματος προσδιορίζεται από την:

- α)** ποικιλομορφία των εμπλεκόμενων δρώντων στην όλη διαδικασία και η συμμετοχή τους στην αξιοποίηση των πόρων, τόσο από πλευράς προσφοράς όσο και ζήτησης.
- β)** ανάγκη δημιουργίας συνεργατικών εργαστηρίων μεταξύ δρώντων για την από κοινού χρήση της εμπειρογνωμοσύνης τους και της ικανότητάς τους για δράση (ΑνΕΤ, ΕΤΑΠΤ, ΑνΕΛεμ, οργανωμένα Σύνολα).
- γ)** ανάγκη συντονισμού της αξιοποίησης πόρων διαφορετικής φύσης (κρασί, δόμες, διαδρομή)
- δ)** λειτουργία διακυβέρνησης, υπό την καθοδήγηση ενός ή περισσότερων εγκάρσιων δημόσιων φορέων, που ευνοούν τις συνεργατικές διαδικασίες για τη συν-οικοδόμηση των πόρων, καθώς και την κινητοποίηση και τον συντονισμό της ποικιλίας των δρώντων.

Η μεγάλη ποικιλία αξιόλογων πόρων και το μικρό μέγεθος του ανθρώπινου και παραγωγικού δυναμικού, προσανατολίζουν την κάλυψη της ανάγκης λειτουργίας ενός υποστηρικτικού μηχανισμού, προς τη δημιουργία ενός μηχανισμού δικτυακής μορφής. Μπορούν να συμμετέχουν σ' αυτό το δίκτυο, εργαστήρια και φορείς από την Κύπρο και το εξωτερικό. Το υποστηρικτικό αυτό υποσύστημα θα έχει ως κεντρικό στόχο τον συντονισμό της σύνθεσης των ικανοτήτων που θα κινητοποιούν οι εμπλεκόμενοι δρώντες σε δράσεις αξιοποίησης πόρων.

Πίνακας 3. Κατηγορίες δρώντων : ρόλοι και ικανότητές τους

	Μεμονωμένοι δρώντες	Οργανωμένοι δρώντες	Τομεακοί θεσμικοί δρώντες	Οριζόντιοι θεσμικοί δρώντες
Εμπειρογνωμοσύνη τεχνική και χρήσης Εφαρμογή πρακτικών				
Τεχνική Εμπειρογνωμοσύνη				
Ικανότητες εμπύχωσης			ΕΤΑΠΤ	
Ικανότητες & νομιμότητα συντονισμού				ΑνΕΤ & ΑνΕΛεμ

Οι ρόλοι των δρώντων στην περιοχή Τροόδους διαφοροποιούνται ανάλογα με την θέση τους:

	Ποιοί είναι	Πως παρεμβαίνουν
Μεμονωμένοι δρώντες	Γεωργοί	Τεχνικές και πρακτικές ορεινών καλλιεργειών Απόκτηση γνώσης λόγω εκπαίδευσεων, ανταλλαγών-επισκέψεων
	μεταποιητές-βιοτέχνες-χειροτέχνες	Εφαρμογή παραδοσιακών γνώσεων και τεχνογνωσιών Βιοτεχνίες (Οινοποιεία, Αλλαντοποιεία, Γλυκά...) που εφαρμόζουν νέες τεχνικές λόγω εκσυγχρονισμού
	εστιατόρες	Χρησιμοποιούν τοπικές συνταγές γαστρονομίας
	Ξενοδόχοι	Παρέχουν κυρίως υπηρεσίες διαμονής. Δεν διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις ξενοδοχειακών υπηρεσιών
	Έμποροι	Γνώστες της μαζικής αγοράς και όχι των niche market
Οργανωμένοι δρώντες	Συνεργατικές Εταιρείες - Ομάδες Παραγωγών (6)	Χρήση της εμπειρίας και των γνώσεων των μελών Κουμανδάρια, Τριαντάφυλλο Αγρού...): ικανότητα συλλογικής δράσης (εμπορία, προδιαγραφές, παραγωγή νέων προϊόντων), Αγορά υπηρεσιών Τεχνικής Εμπειρογνωμοσύνης
	Οργανωμένα σύνολα	Διοργάνωση τοπικών εκδηλώσεων (φεστιβάλ, ...)
	Δίκτυο Τροόδους	Ικανότητες εμπύχωσης και μετάδοσης γνώσεων – περιστασιακή δράση της κατόπιν χρηματοδοτήσεων
Τομεακοί θεσμικοί δρώντες	Τμήμα Γεωργίας	Οργάνωση ενεργοποίησης δρώντων Εμπύχωση παραγωγών και οργανώσεών τους
	Κέντρο Παραγωγικότητας	Ικανότητες εμπύχωσης και συμβουλευτικής στις μικρές ορεινές βιοτεχνίες με ανάγκη προσαρμογής στην ορεινή ιδιαιτερότητα,
	Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Τροόδους	Ικανότητες : (α) Οργάνωση ενεργοποίησης και ελέγχου τουριστικών επιχειρηματιών (β) Εμπύχωση επιχειρηματιών και συλλογικών δράσεων (γ) συντονισμού και προώθησης συλλογικού σχεδίου
Οριζόντιοι θεσμικοί δρώντες	Αναπτυξιακές Εταιρείες: ΑνΕΤ και ΑνΕΛεμ	Εκπρόσωποι τοπικών φορέων που συντονίζουν και εφαρμόζουν συλλογικά σχέδια (πρόγραμμα LEADER, διακρατικές συνεργασίες Ικανότητες: α) Εμπύχωση επιχειρηματιών & συλλογικών δράσεων, β) διαχείριση προγραμμάτων, (γ) εμπειρογνωμοσύνη